

Foto: Försvarsmakten / Kajsa Linnarsson

Anhörigas viktiga insats på hemmaplan

"Det skulle inte funka utan oss. Anhöriga gör också en insats, på hemmaplan."

Åsa

Partnern, sonen eller dottern är ute på insats. Vad betyder det att vara anhörig? Hur funkar vardagen och vilka krav ställer det? Åsa har sin man Per i Mali, han åkte efter leave tillbaka och kommer hem igen till jul.

Åsa är på väg till sommarstället i sin bil med sina två barn, Tor som är fyra år och Liv, sex månader. Vi pratar när hon kommer fram. Förstår Tor att pappa är borta?

– Han förstår och tar det bra, säger Åsa.

Familjen hade varit på Gröna Lund när Per var hemma och sedan såg Tor en film med en berg- och dalbana.

– Då pratade han om pappa.

Det är självklart

Per är ute på sin fjärde mission, har varit i Afghanistan på tre och nu Mali. Han är erfaren och Åsa är erfaren.

Hur klarar du allt ensam?

– Det är att sköta hemmet och Tor ska till försko-

lan. Vi har snälla barn. Jag sover bra på natten. Sedan väcker Liv mig vid sex-tiden. Men det går inte att sätta sig in i hur det är om man inte varit där själv som anhörig.

För Åsa är det självklart. Per gör det han vill göra. Före insatserna pratar Åsa och han om hur det kommer att bli, allt är fixat.

– Jag vet inte vad det är som gör att det funkar, om jag inte skulle funka skulle inget funka, säger Åsa. Utan anhöriga ingen insats.

Saknar Per

Tar det emot ibland?

– Ja. Ibland är det skitjobbigt. Jag saknar Per så mycket. Det kände jag nu när han åkte tillbaka. Det är tomt.

Det är intensivt med två barn. Mycket att göra. Men Åsa har ett bra skyddsnät. Hon får stöd från sina föräldrar, sin svärfar och sin bror som bor i närheten.

– Ringer jag så kommer dom. Jag är inte helt ensam.

Tema: Anhörig ▼

Möjligheterna att prata med Per har blivit bättre sedan den första missionen 2007. Nu finns Skype. Men det går inte alltid att planera när de ska prata.

– Vi får ta det när han kan, säger Åsa.

Mentorskompisar lyx

Åsa är mentor på Invidzonen, men nu i vad som kallas karantän eftersom hon är under en pågående insats. Hon pratar i alla fall med de andra mentorerna.

– Det känns lyxigt att ha dom. Många bor inte långt bort. Dom förstår och vi kan prata utan att egentligen prata om själva saken. Att ringa upp någon som förstår.

Och dom som inte?

– Många, samhället, ställer sig frågande. Hur kan han ha lämnat familjen med ett nyfött barn? Det är jobbigt att behöva förklara sig.

Sedan 2007 är detta ett liv för Åsas och Pers familj, ett sätt att leva. Och en hel del människor uttrycker beundran.

– De är imponerade över att jag klarar mig. Men jag gillar att ta hand om mig själv, säger Åsa. Om man älskar en människa som är långt borta, hur känns det då?

– Man saknar vardagen, att vakna upp tillsammans.

Det är ett pris Åsa, Per och alla andra som deltar i insatser får betala. Det är saker, små saker i vardagen som inte finns där.

Viktiga träffar

Åsa har gått på anhörigrträffar, både sådana som Invidzonen ordnar och Försvarmaktens.

– Har man varit på en av Försvarmaktens har man varit på alla, skrattar Åsa.

Men hon gillar dom i alla fall.

– Det är viktigt att träffa Pers kollegor och deras anhöriga. Det blir tajtare band, säger Åsa.

Hon varit mentor i tre år. Efter Pers tredje insats i Afghanistan kände Åsa att hon hade erfarenhet och ville dela med sig av den.

– Jag kan bidra med ganska mycket. Jag kan vara den som stöttar, att få den jag pratar med att må bra.

Hon vinner också själv på att vara mentor.

– Det blir tvåvägs. Den jag pratar med får det bättre och det får också jag.

Kontakter

Vanliga problem som brukar komma upp?

– Oftast är det folk som hör av sig vid en rotation. Det handlar om oro. Hur kommer det att gå? Hur ska kontakterna funka? säger Åsa.

I ett sådant samtal, eller chat, känner sig Åsa trygg. Hon har erfarenhet. Hon förstår hur den som kontaktat henne känner. Hon har varit där själv och blir nu ett bollplank.

– Jag vet hur du känner, jag har känt samma själv.

Men det kan sitta hårt åt att prata.

– Många vågar inte. Men med oss kan de göra det, för vi har varit med om det.

Är det många som hör av sig?

– Ibland blir det mycket.

Lugn

2010 ringde och mejlade många. Trycket var stort på mentorerna.

Vad pratar ni om?

– Det är praktiska frågor, mycket om relationer, säger Åsa.

Att komma från kriget till svensk vardag kan ställa till det. När soldaten är hemma kan det bli problem. Den anhörige får ta sin del av det. Men när det handlar om större svårigheter som PTSD då bollar Åsa och de andra mentorerna vidare.

– Vi brukar tipsa om Soldathemsförbundet. Vi kan lyssna men förstår när vi inte kan hjälpa.

Hur lyckas du som mentor?

– Man måste vara lugn.

Foto: Niklas Ehlen
© Försvarmakten

Igenkännande

Anna är också mentor, hon började stötta andra anhöriga 2009. Hon är som hon säger, en av de äldsta i gemet. Och hon ser vad alla vill ha: igenkännande. När omgivningen hemma i Sverige försöker lyssna och förstå, då blir det ibland inte någon riktig förståelse.

– Att känna oro 24/7, det svårt för en som inte varit i samma situation att förstå den oron.

Själv ser Anna till att ha koll på var sambon är, i vilken del av landet och vilka uppgifter han har. Då behöver hon inte oroa sig i onödan när svensk media rapporterar om insatsen.

– Jag är väl lite kontrollmänniska.

Det som alla människor vill ha, det är bekräftelse. När en mentor kan bekräfta en anhörigs högst reella oro, något som en jobbkompis på ett civilt företag kanske inte alltid kan, då känner Anna att hon fyller en viktig roll. Anna pratar och mejlar med många anhöriga före, under och efter insats. – Jag brukar ge rådet att prata igenom ordentligt före insatsen. Då undviker man en massa vanliga problem.

Per Lunqe

Kungafonden

– också för anhöriga

Kungafonden stöttar den som skadat sig under tjänstgöring i Försvarmakten eller i blåljusmyndigheter som polis, räddningstjänst, tull och kustbevakning. Anhöriga tar också del av det stöd som fonden ger.

Anhöriga kan få ekonomiskt stöd vid till exempel resor när den som skadat sig vårdas på annan ort.

– Då betalar vi också för uppehållet, säger Kungafondens ordförande Annette Rihagen.

De bidrag som Kungafonden ger riktar sig inte bara mot den skadade utan också mot de anhöriga.

Vi vill skapa ett mervärde

Det är när arbetsgivaren och samhällets resurser, försäkringssystemet, bidragit som Kungafonden går in. Då är det ett komplement till det sociala skyddsnetet.

– Meningen är att vi ska förbättra möjligheterna till ett bättre liv för den som skadats och dennes anhöriga.

Bidrag som ges kan till exempel vara till en rekreativresa för familjen till ett varmare land, en specialbyggd säng eller till en fyrhjuling om den som skadats inte kan gå men ägnar sig åt jakt.

Vad frågar anhöriga om som ringer till er?

– Det blir mycket samtal om de är berättigade till att få del av våra bidrag, säger Annette Rihagen.

Bidragen från Kungafonden ges också till efterlevande till personer som omkommit. Kungafonden kom till genom en riksinsamling 1943 i samband med den förstärkta försvarsberedskapen. Det var uppmärksammade militära olyckor som engagerade människor i Sverige; färjeolyckan i Armasjärvi, sprängningen av pansarbåten Gustav V och Härtsfjärdenolyckan. Flera personer omkom och Gustav V ställde sig som beskyddare för en insamling som på fyra år inbringade 5 miljoner kronor.

År 2014 betalade Kungafonden ut 2,6 miljoner kronor till 108 personer som sökt bidrag.

Den eldrivna terränggående cykeln Zoom är ett exempel på vad Kungafonden kan bidra till. Läs mer om Zoom i nummer 1, 2015. Foto: Björn Larsson

Christians mamma: – Han måste få göra sin egen resa

Christian Bjurefalk har varit på insats i Kosovo, Tchad, Afghanistan och befinner sig nu i Mali. Foto: Richard Kjaergaard/Försvarsmakten

Christian Bjurefalk, på insats i Mali, har anhöriga hemma i Göteborg, mamma, pappa och syskon. Mamma Hillevi har just sett Christian lämna Göteborg för den här gången.

– Flyget gick från Landvetter klockan fyra i morse, säger hon.

Christian och Hillevi pratade om saken igår, att hon skulle berätta om hur det är att vara anhörig. Och Hillevi berättar gärna. Hon tycks vara en mamma som låter sina barn bli vuxna.

– Dom måste få göra sin egen resa, säger Hillevi.

Ser fram emot jul

Nu har hon vant sig vid att han packar väskan och åker. Först var det Tjörn, där Christian bodde och gick på ett gymnasium med inriktning hotell och turism. Sedan blev det längre resor, Kosovo, Tchad och Afghanistan. I morse alltså Mali. När får du se honom nästa gång?

– Det blir till jul. Då ska vi ha en riktigt bra julafton.

Det var också en nöjd Christian som var hemma på leave i Göteborg. Det blev Marstrand, en kall öl och kokta havskräftor.

– Vi tar så mycket för givet. Christian uppskattar verkligen hur bra vi har det i Sverige.

– Jämfört med de länder där han varit eller är, lägger Hillevi till. Och hon ser också världen genom Christians ögon, att uppskatta det man har. – I Tchad blev han ibland sandblåstrad när han

gick ut i sandstormen. Att då få vara i skärgården och det är bara bra, säger Hillevi.

Orolig

Hon har också en dotter som sedan 16 år bor med familj i Guatemala. Där är det jordbävningar och vulkanutbrott. Dottern har blivit rånad två gånger.

Hur ser du på att dina barn utsätter sig för risker? – Det händer inte mina barn något.

Men innan Christian åkte till Afghanistan gick Hillevi i terapi.

– Jag gjorde det när jag fick veta vad han skulle åka till.

Samtalen med terapeuten tycks ha gått bra.

– Det viktigaste för mig att veta var att han åkte med glädje. Han ville göra det. Det var hans beslut och han är vuxen, säger Hillevi.

Nu har Hillevis roll som mamma ändrat karaktär. Hon ser sig både som mamma och vän. Men när Christian kommer hem, då blir det lite som förr.

– Grejor överallt och i högar.

Tristess ibland

När något händer på en insats, då ringer alltså Christian innan det kommer i tidningar och radio.

– Han gjorde det 2010. Då var jag i Guatemala. Han sa bara: Jag mår bra.

Hillevi får dela en del av Christians vardag på insatserna. Hon förstår att det jobbigaste är när inget händer. För när det händer då vet alla vad som ska göras. Men att slita med tristessen, det

tar också Hillevi del av.

Och Christian har som alla sina kompisar på insatsen behov av att ibland vara ensam. I Tchad brukade han gå ut till helikoptern och ställa sig där, ensam. Nu har dom i Mali puppor att krypa in i och när dom dragit igen dragkedjan, då får dom vara ensamma, säger Hillevi.

Märker du på Christian när ni pratar, hur han har det?

– När han har ljus röst, då mår han bra. Och när hans röst är mörk, då är det mindre bra.

Gillar skolor

Vad berättar han?

– Både om roligt och mindre roligt. I Kosovo tyckte han det var jobbigt att se alla rabiessmittade valpar på gatorna. Men han gillade att besöka skolor och ge barnen reflexer.

Hillevi har varit på anhörigräffar och lyssnat till Försvarsmaktens informatörer. En major berättade om vardagen i Tchad. Att det kan ta fyra timmar att flytta en bil tio meter som kört fast i leran. Att det är det här soldaterna sliter med. Christian berättar för Hillevi om hur han och kompisarna i alla fall har roligt när inget händer. Dom spelar fotboll och volleyboll på campen. Senast spelade dom mot ett gäng från Nigeria. Hillevi tycker också att det val hennes son gjort är bra.

– Han åker ut för att hjälpa folk att klara sig själva. Det är bra, säger Hillevi.

Per Lunqe

– Vi är inte proffs, men bra på att lyssna

Mentor Anna från Invidzonen i samtal. Foto: Astrid Regemo Samuelsson

Invidzonen är alla anhörigas eget stöd före, under och efter insats. Invidzonens stöd och nätverk är för dig som har någon anhörig, ibland samtidigt långt bort på internationell insats. Du är vän, förälder, barn, partner, släkting eller kollega.

På Invidzonen jobbar 15 mentorer som är samtalsstödare. De är själva anhöriga och har varit med om minst en insats på hemmaplan. De jobbar under tystnadsplikt. Med mentorerna kan du chatta, mejla, prata i telefon eller ses.

Praktiska frågor

Hur kan ett samtal se ut?

– Den som ringer kanske har svårt med kommunikationen. Veteranen som kommit hem, är ute eller ska ut på insats kan vara svår att nå. Innan insats kan det vara oro, vad kommer att hända? Det kan vara relationsproblem, säger Cesilia Karlsson-Kabaca som är verksamhetsledare på Invidzonen.

Det kan gälla praktiska frågor om olika typer av försäkringar, det kan vara hur det funkar med föräldradidighet när det finns små barn. Föräldrar är oroade för sin son eller dotter och känner sig kanske lite maktlösa samtidigt som de är jättestolta.

Ofta blir det kontakter som varar över en längre tid, både på telefon och mejl.

– Och ganska ofta blir mentorn och den som ringer goda vänner.

Då kanske mentorn skickar ett sms, hej, har du sovit gott?

– Ett litet sms som kan betyda mycket, säger Cesilia Karlsson-Kabaca.

Minst två mentorer

Invidzonen har också en chat som varit igång sedan 2010. Där är man anonym. De anhöriga ställer frågor och får svar. Ibland är många med, ibland färre. Minst två mentorer svarar varje torsdag och söndag.

– Om det händer något allvarligt i något insatsområde brukar trycket i chatten bli stort och många kommer in.

Någon gång händer det att mentorerna får riktigt allvarliga samtal.

– Veteranen kanske har sagt att han eller hon ska ta livet av sig. Det kan vara trakasserier i hemmet. Det här är samtal som ställer stora krav på mentorn. Han eller hon är inte professionell, är inte terapeut eller psykolog, men har god erfarenhet. Mentorn har förmåga till medmänsklighet, att se konflikter på ett opartiskt sätt och de är öppna mot den som ringer.

– Vi lyssnar och vi gör det för att vi vill och vi känner värme, säger Cesilia Karlsson-Kabaca.

Fredsaskarna

Invidzonen ordnar ibland med Fredsaskarna samtal där både mentor och kamratstödare är med.

– Det är inte parterapi. Många väjer för det. Då, under sådana samtal, kommer det kanske fram att de som är med inte förstår varandra. Men det viktiga är viljan, att vilja förstå.

Invidzonen har kontakt med flera organisationer. Fredsaskarna är en.

– Det känns tryggt att hänvisa till Fredsaskarna när den som tar kontakt med oss behöver hjälp vi inte kan ge. Det är värdefullt att prata med veteraner. Vi brukar tipsa om deras kamratstödare, säger Cesilia Karlsson-Kabaca.

Familjen får stöd av Soldathemsförbundet

Maj Pihlgren, ansvarig för familjestödet på Soldathemsförbundet, och hennes kollegor lyssnar gärna på dig och förmedlar till en mer professionell kontakt vid behov.

Soldathemsförbundet jobbar både på central och lokal nivå på alla 16 soldathem som finns i anslutning till landets garnisoner. Tanken med soldathemmen är att de ska vara en träffpunkt för såväl anhöriga som soldater och veteraner.

Påfrestningar

Genom Soldathemsförbundet kan du få olika former av familjestöd. Det är inte ovanligt att parrelationen utsätts för påfrestningar, särskilt i samband med en utlandsinsats, då kan man behöva hjälp att kommunicera med varandra igen. Här finns flera möjligheter, ring och prata med Maj om vilket alternativ som passar er bäst.

– Vi förmedlar gärna kontakt med professionella terapeuter och samtalsledare. Mycket av det jag gör går ut på att förstå när den som ringer behöver professionell hjälp, säger Maj Pihlgren. Ofta räcker det med ett fåtal samtal för att man ska få verktyg att komma vidare.

Preparera din relation

Ett annat stöd som Soldathemsförbundet ger är så kallade PREP-kurser. Under en PREP-kurs ges verktyg för par som vill satsa på att hålla ihop sin relation och förbättra kommunikationen. Forskning från USA visar att par som lever i en välfungerande relation har bättre förutsättningar för att hantera den stress som kan uppstå i samband med exempelvis utlandsmission. Soldathemsförbundet anpassar såväl kursens upplägg som en del av innehållet till de förutsättningar som är specifika för militära familjer. När någon ringer till dig, hur kan det vara?

– Det kan vara en orolig anhörig, en veteran i behov av extra stöd eller ett par som önskar parrådgivning. Jag försöker bedöma behovet, behövs en lyssnande medmänniska eller annan hjälp. Vi hänvisar förstås också till Invidzonen och Fredsaskarna när vi möter människor som skulle ha mer nytta av att möta andra i liknande situation. Soldathemsförbundet arbetar på uppdrag av Försvarsmakten och samarbetar med bland andra Sveriges militära kamratföreningar, Invidzonen och Fredsaskarna.

Afghanistan: Var det värt priset?

Hur mår veteranernas anhöriga?

De som tvingats upptäcka att personen som kom hem inte var densamme som åkte iväg?

De som håller utlandsinsatserna ansvariga för skilsmässor, förlorade arbeten och ekonomiska kollapser?

De som fick begrava sin dotter och sitt barnbarn efter att de kastats ner i stenbrottet i Dalby?

HELENA EDLUND

tidigare publicerat på www.detgodasamhallet.com

Hur tar Sverige hand om sina veteraner? Gör vi det alls? Nu har vi ett gyllene tillfälle att svara på den frågan. På flyget från Malmö till Bromma läste jag nämligen att utrikesminister Margot Wallström har meddelat att den svenska militära insatsen i Afghanistan ska utvärderas. Utredningen ska vara klar senast den 30 november nästa år och ska bland annat ge svar på vilka effekter de svenska insatserna har gett på det afghanska samhället.

Det är ambitiöst och viktigt. Men för att en utvärdering ska ge ett rättvisande svar, krävs att man beaktar många olika variabler. En av de allra viktigaste variablerna att beakta i en sådan utvärdering är, enligt min mening, hur de svenska soldaterna och deras anhöriga har påverkats. Först när den variabeln vägs in, går det att besvara om det var värt att ge sig in i uppdraget eller inte. Enkelt uttryckt: Anser svenska politiker att resultatet som uppnåddes i Afghanistan var värt priset som de svenska soldaterna och deras familjer har tvingats betala? Oavsett vilket svaret blir, tänker dessa politiker axla sitt ansvar och se till att de svenska veteranerna och deras familjer får den hjälp de behöver och den uppskattning de förtjänar?

Mycket tyder just nu på att många av de svenska veteranerna inte har fått det. Låt mig ta ett exempel ur verkligheten: En december natt för några år sedan kom en kvinna till akutmottagningen i Lund. Hon hade lyckats slå sig fri och fly från hemmet när pojkvännen för ett ögonblick hade lättat på polisgreppet som kvävt henne mot ett täcke. Några sekunder senare hade det varit för sent. Läkarutlåtandet visade mjukdelsskador och ledskador på vänsterarmen och ytterligare skador "som vid misshandel".

Två veckor tidigare hade pojkvännen kommit hem från en sju månader lång utlandstjänstgö-

Fotpatrull i närområdet kring Camp Northern Lights i Mazar-e-Sharif under 2014.
Foto: Jimmy Croona/Combat Camera/Försvarmakten

ring. Redan i Afghanistan hade han berättat om problem med aggression och humörsvängningar och vid hemkomsten hade man konstaterat att han behövde hjälp. Psykologen från Försvarmaktens personalavdelning hade förklarat att det tyvärr skulle kunna dröja några veckor eftersom det snart var jul. Veckorna gick. Inget hände, trots upprepade samtal till personalavdelningen. Veckorna blev till månader. Det enda besked som gavs var att någon skulle höra av sig. Förhållandet tog slut. Misshandeln polisanmälades men utredningen lades ned trots läkarintyg. "Brott kan inte styrkas". Den gemensamma bostaden såldes och hon lämnades med en förlust på många hundra tusen. Varje år betalar hon nu sin del av

låneräntan för en bostad som inte längre finns till mannen som var sekunder från att döda henne. Hon kommer aldrig att bli fri från honom. Den fortfarande ömma vänsterarmen och den månatligt återkommande kampen för att få ekonomin att gå ihop är ständiga påminnelser om priset hon som anhörig fick betala för Sveriges militära närvaro i Afghanistan. Så långt hennes historia.

Jag vågar påstå att beredskapen för att någon kan få psykiska men av en insats är relativt låg, både hos den som åker, hos de anhöriga och hos samhället. Till stor del beror det förmodligen på att kunskapen om vad svenska soldater upplever under insatserna generellt sett är låg. Jag har ofta,

En av de allra viktigaste variablerna att beakta i en sådan utvärdering är, enligt min mening, hur de svenska soldaterna och deras anhöriga har påverkats.

både hos politiker och folk i allmänhet, mött åsikten att eftersom svenska soldater är snälla, kommer talibanerna att vara snälla tillbaka. "Folk tror att vi klappar små barn och gipsar kattungar", som en soldat uppgivet suckade. Riktigt så är det nu ofta inte.

Under min egen tid i Afghanistan rapporterades eldöverfall mot svensk trupp så gott som dagligen, men ytterst få uppmärksammades i svensk media. Att färdas på vissa sträckor, som exempelvis till Darzab, innebar med nästan hundra procentig säkerhet att råka i strid. Hemmagjorda sprängladdningar ämnade för våra fordon desarmerades på löpande band men inte alla hittades. Ibland small det. Oftast gick det hyfsat bra. Ibland inte. Svensk trupp befann sig i krig.

För min egen del var jag tämligen skonad och mina upplevelser är ingenting jämfört med många kollegors: Den fjunjige, tjugoårige tornskytten som krasst konstaterade att afghanen som han riktat sin kanon mot "gick i tre delar". Skyttesoldaten som såg sin bästa vän dö och idag lever ett liv där han knappt går utanför lägenhetsdörren. Sjukvårdaren som kämpade i timmar för att försöka rädda svårt skadade kollegor medan räddningshelikoptrarna dröjde – ja, det var förresten hans flickvän som jag berättade om i inledningen.

I december förra året chockades Sverige av ett brutalt mord. En officer hade mördat sin fru och nio månader gamla dotter genom att kasta ner dem i ett stenbrott i skånska Dalby. Det visade sig sedan att han tjänstgjort på samma afghanistaninsats som jag. Försvarsadvokaten menade under rättegången att upplevelserna i Afghanistan kan ha bidragit till den tragiska händelsen.

Det har förekommit uppgifter om att ungefär en av nio hemvändande soldater har drabbats av problem efter tjänstgöringen. Med tanke på antalet soldater som tjänstgjort i Afghanistan, talar vi om närmare 800 personer. Ett par hundra av dem uppges ha drabbats av akut eller posttraumatiskt stressyndrom. Jag skulle inte bli för-

vånad om det är fler än så. Någonstans kan jag nämligen inte släppa känslan av att informationen som når allmänheten inte är hela sanningen. Jag minns exempelvis en kväll på campen när vi tittade på svenska nyheter och fick höra en officiell siffra över antalet afghaner som dödats av svensk trupp sedan insatsens början. Två soldater tittade förvånade på varandra och utbrast "Så många tog vi ju igår!"

Även författaren Johanne Hildebrandt noterar i sin bok Krigare att den officiella bilden av antalet dödade afghaner skiljer sig avsevärt från soldaternas. Samtidigt som den officiella siffran på dödade fiender uppgick till mellan tio och femton, talade soldaterna om två-, trehundra stycken. Här uppstår ett problem. Om bilden som förmedlas av soldaternas verklighet är tillrättalagd och förskönad, hur ska då den enskilde soldaten få ett vettigt mottagande när han eller hon kommer hem?

På plats i Afghanistan är kanske problemen inte så stora. Där finns många som delar ens erfarenheter. Men hur mår dessa soldater egentligen när de kommer hem till en vardag där ingen förstår vad de upplevt och ingen orkar lyssna på deras berättelser? Blir livet någonsin "som vanligt" igen och vilket stöd behöver de för att livet ska bli så normalt som möjligt? Och minst lika viktigt – hur mår deras anhöriga? De som tvingats upptäcka att personen som kom hem inte var densamme som åkte iväg? De som håller utlandsinsatserna ansvariga för skilsmässor, förlorade arbeten och ekonomiska krascher? De som fick begrava sin dotter och sitt barnbarn efter att de kastats ner i stenbrottet i Dalby eller de som med en hårsån klarat livhanken?

Jag vill se en utredning som tar dessa frågor i beaktande. Det är nämligen först när vi ärligt besvarat dem, som vi kan utvärdera alla aspekter av insatsen. Det är först då vi kan avgöra om priset var värt att betala.

Helena Edlund

STÖD TILL ANHÖRIGA

Invidzonen

Hos Invidzonen räknas du som anhörig om du känner dig som anhörig. När du behöver stöd finns Invidzonen och ger dig också ett nätverk. Alla är välkomna att prata med mentorer som jobbar under tytnadsplikt. Du kan också vara med på chat. Mentorerna är själva anhöriga och vet vad det kan innebära.

Soldathemsförbundet

Genom Soldathemsförbundet ges familjestöd till anhöriga. På 16 soldathem runt om i landet träffar du inte bara andra anhöriga utan även Försvarsmaktens veteransamordnare. Soldathemsförbundet erbjuder familjerådgivning vid personliga möten eller per telefon.

Kungafonden

Kungafonden ger ekonomiskt stöd till veteraner och deras anhöriga. När din anhörig som varit på insats råkat ut för skada, finns Kungafonden för att underlätta ekonomiska påfrestningar. Pengarna ska vara ett komplement till arbetsgivarens åtaganden och till det sociala skyddsnet som finns i Sverige.

Sveriges Veteranförbund

SVF:s kamratstöd är inte bara till för veteraner utan också för anhöriga. Du är välkommen att höra av dig om du behöver hjälp på något sätt. På Fredsbaskrorna jobbar veteraner och det finns ett stort nät av kamratstödare i Sverige, alla med erfarenhet av utlandstjänst.

Försvarsmakten

Vid varje förband eller organisation finns lokala anhörigsamordnare som ordnar träffar och andra aktiviteter för anhöriga. Om du har frågor är det i första hand till din lokala anhörigsamordnare du ska vända dig. Försvarsmaktens HR-centrum har det övergripande ansvaret för stödet till anhöriga.

SMKR

Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund stödjer utöver veteraner även anhöriga med allifrån läxhjälp, rekreationsplatser, snöröjning och tillsyn av husdjur till informationsträffar och fakta. I höst genomför SMKR en grundutbildning i veteran- och anhörigarbete.

